

ВІДГУК

*офіційного опонента на дисертацію Калюжної Світлани Вікторівни
«Органи місцевого самоврядування України як суб'єкти інформаційного права»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 081 «Право» (08 «Право»)*

Актуальність теми дисертації. Сучасна юридична наука розглядає різні концептуальні моделі адміністративної реформи. При цьому багато вітчизняних та зарубіжних науковців переосмислюють характер відносин громадянина і держави, принципи діяльності державних інституцій.

Законодавче регулювання відносин, що виникають між суб'єктами інформаційного права, не є усталеним й характеризується численністю змін. Багатогранність питань, що вирішують органи місцевого самоврядування України, безпосередньо впливає на розвиток та інновації в адміністративному процесі й у сфері інформаційного права.

Питання сутності та правової природи органів місцевого самоврядування України як суб'єктів інформаційного права, особливостей їх інформаційно-правового статусу та його реалізації у правовідносинах, а також напрямів удосконалення їх діяльності в умовах формування інформаційного суспільства, розвитку цифрової економіки та європейської інтеграції України є, безумовно актуальними.

Актуальність та наукова новизна дослідження підтверджується й тим, що його проблематика відповідає та узгоджується з напрямом наукових розвідок, визначеному в Указі Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30 березня 2019 року № 722 та спрямовується на вирішення завдань щодо підвищення ефективності державної влади та органів місцевого самоврядування, які закріплено у положеннях відповідної Національної доповіді щодо Цілей сталого розвитку.

Зазначене дослідження носить достатньо комплексний та системний характер. Поряд із працями з адміністративного та інформаційного права, С.В. Калюжна використала напрацювання фахівців з інших галузевих дисциплін, а саме: конституційного й муніципального права, філософії, теорії функціональних систем тощо.

ОТРИМАНО СНАУ

Вх. № 215 БІА 26. 01. 2022

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Варто зазначити, що положення основного тексту дисертації, його висновки та рекомендації достатньою мірою науково обґрунтовані. Об'єкт та предмет дослідження не викликають суттєвих зауважень. Так, об'єктом дослідження є суспільні відносини, які виникають під час діяльності органів місцевого самоврядування України в умовах інформаційного суспільства, цифрової економіки та європейської інтеграції України. Предметом дослідження є органи місцевого самоврядування України як суб'єкти інформаційного права.

Обрані автором методи дослідження відповідають специфіці визначеної мети, об'єкта і предмета.

Позиції, які відстоює автор, ґрунтуються на наявних досягненнях сучасного інформаційного та адміністративного права, положеннях суміжних дисциплін. Свої думки, висновки, пропозиції дисертант підтверджує фактами, статистичними даними, критичним аналізом чинного законодавства, а також висловленими позиціями провідних вчених.

Фактичний матеріал не лише репрезентативний із позицій широти охоплення об'єкта дослідження, але й адекватно опрацьований на сучасному науковому рівні. Характерним є те, що більшість положень, висновків і практичних рекомендацій, сформульованих у дослідженні, належним чином обґрунтована й апробована.

Слід відзначити, що зміст тексту дисертації відповідає змістові опублікованих наукових праць за темою дослідження, а також наведеній загальній характеристиці роботи та викладенню її основного змісту і висновків.

Винесені на захист положення характеризують роботу як комплексне монографічне дослідження, яке виконане дисертантом особисто.

Наукова новизна і практична цінність одержаних результатів. Наукова новизна одержаних результатів ґрунтується на сучасному рівні постановки проблеми, її актуальності, значущості для науки.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших комплексних монографічних досліджень, яке розкриває сутність та зміст діяльності органів місцевого самоврядування України як суб'єктів

інформаційного права. У результаті проведеного дослідження сформовано пропозиції, спрямовані на вдосконалення правового забезпечення їх діяльності в інформаційній сфері.

Можна підтримати більшість положень наукової новизни дисертаційної роботи С. В. Калюжної.

Перш за все привертає увагу висунута авторкою наукова гіпотеза про те, що «органи місцевого самоврядування України є суб'єктами інформаційного права».

Слід погодитись із сформованою системною пізнавальною моделлю органів місцевого самоврядування України як суб'єктів інформаційного права та запропонованою структурою цієї моделі: а) модель юридичних знань щодо участі органів місцевого самоврядування України у розбудові інформаційного суспільства; б) модель юридичних знань щодо дотримання принципів права органами місцевого самоврядування України, як суб'єктами розбудови інформаційного суспільства; в) модель узагальнених юридичних знань щодо суб'єктів права; г) модель юридичних знань щодо правової природи ОМС України (с. 216).

Слушною є позиція щодо розуміння понять «методологія», «методологія науки» («наукового дослідження»), «методологія юридичного дослідження», «методологія науки «інформаційне право», що має чимале значення для теорії науки «інформаційне право» (с. 3).

Цікавою видається висновок щодо доцільності конструктивного використання концептуальних положень під час з'ясування методології дослідження органів місцевого самоврядування України, як суб'єктів інформаційного права (с. 215).

Можна підтримати пропозицію авторки щодо систематизації чинного законодавства України (у формі інкорпорації), складовими якого постають нормативно-правові акти, в яких закріплено цілі, завдання, функції, принципи усіх суб'єктів, які є учасниками розбудови інформаційного суспільства (с. 232).

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони мають як науково-теоретичну, так і практичну сферу застосування і використання. Положення та висновки дисертації можуть бути підґрунтям для подальшого

дослідження питань діяльності та реформування органів місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні відповідно європейським принципам та стандартам публічної адміністрації, що імplementовані у національне законодавство.

Стиль написання дисертації відрізняється об'єктивністю викладення матеріалу, логічністю і не викликає зауважень. Дисертантка викладає матеріал згідно із вимогами до наукових праць, що подаються до друку, а також виявляє високу культуру у використанні цитат.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. Дисертаційна робота є самостійно написаною кваліфікаційною науковою працею із науково-обґрунтованими висновками та рекомендаціями, які виставлені авторкою для публічного захисту. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідні джерела. У роботі відсутнє привласнення чужих ідей, результатів або слів без оформлення належного цитування. Отже, у дисертаційному дослідженні Калюжної Світлани Вікторівни на тему: «Органи місцевого самоврядування України як суб'єкти інформаційного права» відсутні порушення академічної доброчесності.

Структура і зміст роботи свідчать про цілісність дослідження. Робота завершується сформульованими висновками, пропозиціями щодо вдосконалення чинного законодавства України.

Публікації автора достатньо повно відображають зміст дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Однак, як і при дослідженні будь-якої складної і нової теоретичної проблеми, в дослідженні що опанюється, містяться окремі спірні, неузгоджені положення, які потребують окремого обґрунтування та можуть стати підґрунтям для наукової дискусії, а також напрямами подальшої розробки обраної дисертанткою проблематики. Зокрема:

По-перше. По тексту дослідження авторка акцентує увагу на важливості виконання, поряд з іншими, загальних принципів адміністративної реформи та принципів національного законодавства в умовах розбудови інформаційного суспільства (с. 32). Однак далі актуальність та важливість проведення

адміністративної реформи в Україні, як основоположної, залишається поза належною увагою. Тому під час публічного захисту хотілось би почути бачення здобувачки щодо співвідношення адміністративної реформи та місце децентралізації в структурі таких реформувань місцевого самоврядування.

По-друге. По тексту дисертації здобувачка неодноразово наголошує про європейську інтеграцію України, згадує документи міжнародних самітів з інформаційного суспільства, європейські принципи публічної адміністрації, зафіксовані в Угоді про асоціацію України з Європейським Союзом (с. 72). Однак, аналіз міжнародної практики та відповідного законодавства щодо проблем предмету дослідження майже відсутній. Мабуть, робота значно покращилася б з аналізом міжнародного досвіду в контексті удосконалення інформаційної складової діяльності органів та підрозділів місцевого самоврядування України.

По-третє. Авторка досить часто використовує словосполучення «розбудова інформаційного суспільства», яка не відповідає не тільки термінології в чинному законодавстві (наприклад Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки»), а й, відповідно філософській доктрині побудови інформаційного суспільства, сутності етапів переходу на новітню стадію розвитку людства. Україна, як і весь світ, проводить інформатизацію суспільства, тобто, його формування. Навіть Китай, Японія та США не претендують на статус країн з побудованим інформаційним суспільством, яке «потребує розбудови». Мабуть, сучасний стан країн світу знаходиться на стадії лише формування майбутнього інформаційного суспільства – його інформатизації !?!

Наступне. На наш погляд, виникає потреба у з'ясуванні позиції дисертантки щодо можливості використання авторського підходу для дослідження, наприклад, інших органів публічної влади як суб'єктів інформаційного права.

І останнє. По тексту дисертації зустрічаються терміни, які не прийнято використовувати в офіційно-діловому, або офіційно-документальному стилі мовлення, що використовують в процесі викладення матеріалу в наукових розробках. Так термін «чітко» (або «чіткого») використовується авторкою по

тексту досить часто, а саме, в контексті, «... будь-якому досліднику чітко визначитися з обсягом дослідницької роботи ...» (с. 42), «... потреба у чіткому визначенні муніципальних функцій ...» (с. 79), «... більш чіткого усвідомлення змісту поняття ...» (с. 99) тощо. Адже, «обсяг дослідницької роботи», «муніципальні функції», або «зміст поняття» не можуть бути не чітко визначеними.

Утім, зазначені зауваження не знижують наукової цінності та загального позитивного враження від наукової праці, а дискусійність низки її положень свідчить про складність проблеми, наявність у автора власних думок щодо концептуальних положень дослідження та певну наукову зрілість.

Основні положення дослідження, розроблені рекомендації та сформульовані висновки дозволили повністю розкрити обрану тему.

Дисертаційна робота за своїм змістом та формою відповідає встановленим нормативним вимогам та профілю спеціальності 081 «Право».

Загальний висновок. Дисертаційна робота *Калюжної Світлани Вікторівни* на тему «*Органи місцевого самоврядування України як суб'єкти інформаційного права*» є завершеною, самостійно підготовленою кваліфікаційною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані та практично цінні результати, що вирішують важливе наукове завдання у сфері інформаційного права. У дослідженні *Калюжної С.В.* відсутні порушення академічної доброчесності.

Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладу в опублікованих працях повністю відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України.

Таким чином, дисертаційна робота на тему «*Органи місцевого самоврядування України як суб'єкти інформаційного права*», представлена на здобуття ступеня доктора філософії, відповідає спеціальності 081 «Право», вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), п. 10, 11 Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету

Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167 (із змінами і доповненнями від 9 червня 2021 року № 608), Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти та науки України від 12 січня 2017 року № 40, а її авторка – *Калюжна Світлана Вікторівна* заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії (галузь знань 08 за спеціальністю 081 «Право»).

Офіційний опонент:

доктор юридичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, завідувач наукового відділу інформаційного суспільства і права, керівник центру проблем соціогуманітарної інформології Державної наукової установи «Інститут інформації, безпеки і права національної академії правових наук України»

К. І. Беляков

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ

Помічник директора (по кадрах)
Державної наукової установи
«Інститут інформації, безпеки і права
НАПрН України»